

ການປູກພືດຜັກເປັນທາງເລືອກນຶ່ງ ຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ

ໃນການພັດທະນາເຂດພູດອຍ ການປູກຜັກມັກຈະຖືກມອງຂ້າມເພາະວ່າມັນເປັນພືດທີ່ມີລາຄາຕ່ຳ ເມື່ອສົມທຽບກັບສັດລ້ຽງ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ພືດເສດຖະກິດຊະນິດອື່ນໆ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ພືດຜັກແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນໃນຫຼາຍດ້ານ ເຊັ່ນ: (ກ) ທາງດ້ານໂພສະນາການ (ໃຫ້ຄວາມດຸ່ນດ່ຽງ ດ້ານທາດອາຫານໃນແຕ່ລະຄາບເຂົ້າ) ທັງສຳລັບຊາວຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງ; ແລະ (ຂ) ສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຜູ້ຍິງ ທີ່ຂາຍຜັກຢູ່ຕາມຕະຫຼາດ. ໃນ ສປປ ລາວ ປະຊາຊົນນຳໃຊ້ຜັກປູກ ແລະ ຜັກປ່າ ຄົງຄູ່ກັນໄປ, ແຕ່ໃນເອກະສານສະບັບນີ້ ຈະໄດ້ເວົ້າເຖິງພຽງແຕ່ຊະນິດຜັກທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕົ້ນຕໍທີ່ປູກ:

- ຢູ່ຕາມສວນຄົວໃກ້ເຮືອນ, ໂດຍທົ່ວໄປປູກປົນກັນກັບໄມ້ໃຫ້ໝາກ,
- ຢູ່ຕາມສວນແຄມນ້ຳ ໃນລະດູແລ້ງ,
- ໃນລະບົບປູກປະສົມໃນໄຮ່ເຂົ້າເຂດພູດອຍ,
- ເປັນສິນຄ້າໃນເຂດຊົນລະປະທານໃນລະດູແລ້ງ,

ໃນປັດຈຸບັນ, ຊາວກະກອນລາວ ຂາດແນວປູກທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ ແລະ ຂາດຄວາມຮູ້ດ້ານເຕັກນິກເພື່ອປູກຜັກໃຫ້ໄດ້ຄຸນນະພາບສູງ. ແຕ່ລະວັນ, ຢູ່ຕົວເມືອງໃຫຍ່ຂອງລາວໄດ້ມີການນຳເຂົ້າຜັກຕ່າງໆຫຼາຍຊະນິດ ຈາກຕ່າງປະເທດ, ໂດຍສະເພາະໃນລະດູຝົນ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ປະຊາຊົນລາວສ່ວນຫຼວງຫຼາຍຍັງກິນຜັກນ້ອຍ, ໃນປະລິມານນ້ອຍກວ່າຈຳນວນຕ້ອງການຕາມມາດຕະຖານສາກົນ ຄື: 70 ກິໂລ/ຄົນ/ປີ (ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, 2004). ສະພາບດັ່ງກ່າວໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ສປປ ລາວ ຍັງມີໂອກາດທາງດ້ານຕະຫຼາດຜັກສຳລັບການຊົມໃຊ້ພາຍໃນຫຼາຍ, ຖ້າວ່າຊາວກະສິກອນສາມາດຜະລິດຜັກຢ່າງພຽງພໍ ແລະ ຂາຍໃນລາຄາທີ່ເໝາະສົມ.

ທາງເລືອກສໍາລັບການປູກຜັກຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ

ຜັກຫຼາຍຊະນິດໄດ້ນໍາມາປູກຢູ່ໃນເຂດນິເວດກະສິກໍາທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ບາງຊະນິດມີຄວາມເໝາະສົມໃນການປູກ ຢູ່ທັງໃນເຂດທົ່ງພຽງ ແລະ ເຂດພູດອຍ. ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ມັກປູກຜັກ ໃນລະດູແລ້ງຍ້ອນວ່າຈະມີຄວາມສູງໄພ ຕໍ່ການລະບາດຂອງພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້ຫຼາຍຖ້າປູກໃນລະດູຝົນ. ການປູກຜັກໃນລະດູຝົນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທີ່ມັກເກີດມີໄພນໍ້າຖ້ວມ. ຈາກສະພາບຄວາມເປັນຈິງດັ່ງກ່າວ, ໄດ້ສ້າງໃຫ້ຊາວກະສິກອນເຂດພູດອຍມີໄອ ກາດປູກຜັກໄດ້ເຖິງເຄິ່ງປີ. ສໍາລັບເຂດພູດອຍ, ໄດ້ມີການແນະນໍາໃຫ້ທົດລອງປູກຊະນິດ ພັນທີ່ມີຄວາມທົນທານສູງເພື່ອຊອກຫາແນວພັນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ, ແຕ່ໜ້າເສຍດາຍໃນໄລຍະຜ່ານມາ ການທົດລອງດັ່ງກ່າວຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງເປັນລະບົບເທື່ອ.

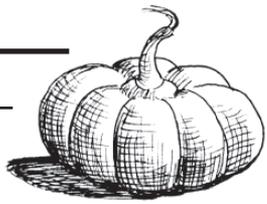
ກ່ອນການແນະນໍາ ແລະ ທົດລອງປູກຜັກທຸກຊະນິດໃສ່ ໃນເນື້ອທີ່ໃໝ່ໃດນຶ່ງນັ້ນ, ຜູ້ປູກຄວນເອົາໃຈໃສ່ຄຳນຶງເຖິງສະພາບທາງດ້ານນິເວດກະສິກໍາ (ດິນ, ພູມສັນຖານ, ລະດັບສູງຈາກລະດັບນໍ້າທະເລ, ປະລິມານນໍ້າຝົນປະຈຳປີ, ອຸນຫະພູມ-ແສງແດດ) ແລະ ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ (ປະເພນີວັດທະນະທໍາທ້ອງຖິ່ນ, ໂອກາດທາງດ້ານການຕະຫຼາດ, ແນວພັນ, ລະບົບຊົນລະປະທານ, ການບໍລິການຕ່າງໆຕໍ່ການຜະລິດ ແລະ ປັດໄຈຂາເຂົ້າອື່ນໆ). ແນວຜັກສ່ວນຫຼາຍ ຫາຊື້ໄດ້ຢູ່ຕາມຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນ, ແຕ່ຍັງບໍ່ມີປະລິມານພຽງພໍ. ແນວພັນສ່ວນຫຼາຍໄດ້ມາຈາກປະເທດໃກ້ຄຽງເຊັ່ນປະເທດໄທ, ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍມີຄຸນນະພາບຕໍ່າ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ປູກຄວນທົດລອງຄວາມງອກ ຂອງເມັດພັນເສຍກ່ອນ, ກ່ອນຈະຊື້ເປັນຈຳນວນຫຼາຍ. ການບໍລິການແນວພັນ/ເມັດພັນ ເປັນໂອກາດອັນດີອີກອັນນຶ່ງ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນໃນເຂດພູດອຍ ເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າສາມາດປູກ ແລະ ຜະລິດເມັດ ພັນຂາຍເພື່ອການຊົມໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນ ກໍຄື ສົ່ງອອກຂາຍເປັນສິນຄ້າໄປຕ່າງປະເທດ.

ຕາຕະລາງ 1: ຜັກບາງຊະນິດທີ່ສາມາດເປັນທາງເລືອກ ສໍາລັບເຂດພູດອຍ			
ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ພາສາລາວ	ຊື່ ພາສາອັງກິດ	ຂໍ້ສັງເກດ
<i>Lycopersicon esculentum</i>	ໝາກເລັ່ນ	Tomato	ສ່ວນຫຼາຍ ປູກໃນລະດູແລ້ງ
<i>Cucumis sativus</i>	ໝາກແຕງ	Cucumber	ສ່ວນຫຼາຍ ປູກໃນລະດູແລ້ງ
<i>Allium sativum</i>	ຜັກທຽມ	Garlic	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Allium cepa</i>	ຜັກບົວ	Onion	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Allium porrum</i>	ຜັກທຽມໃຫຍ່	Leek	ສ່ວນຫຼາຍ ປູກໃນລະດູແລ້ງ
<i>Allium schoenoprasum</i>	ຜັກແປ້ນ	Chive	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ

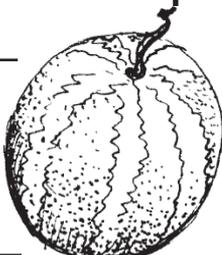

<i>Capsicum frutescens</i>	ໝາກເຜັດນ້ອຍ	Hot pepper, chillies	ລະດູຝົນ
<i>Capsicum annum</i>	ໝາກເຜັດໃຫຍ່	Sweet pepper	ລະດູຝົນ
<i>Solanum melongena</i>	ໝາກເຂືອ	Eggplant, aubergine	ລະດູຝົນ
<i>Brassica oleracea</i>	ຜັກກະລໍ່າປີ	Cabbage	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Brassica chinensis</i>	ຜັກກາດຂາວຫໍ່	Chinese cabbage	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Brassica juncea</i>	ຜັກກາດຂົວ	Mustard leaf	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Solanum tuberosum</i>	ມັນຝະລັ່ງ	Potato	ລະດູຝົນ
<i>Solanum torvum</i>	ໝາກແຄ້ງ	Turkey berry	ລະດູຝົນ

ຕາຕະລາງ 2: ພືດຜັກໃນຕະກຸນໝາກແຕງ (cucurbitaceae) ທີ່ປູກທົ່ວໄປຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ (ລະດູຝົນ)

ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ພາສາລາວ	ຊື່ ພາສາອັງກິດ	ຂັ້ນສັງເກດ
<i>Benincasa hispida</i>	ໝາກຟັກ/ໝາກໂຕ່ນ	Wax gourd	ປູກລະດູຝົນ
<i>Cucumis melo</i>	ໝາກແຕງຈິງແຕງຫວານ	Sweet melon	ປູກລະດູຝົນ
<i>Cucurbita maxima</i>	ໝາກອີ	Pumpkin	ປູກລະດູຝົນ
<i>Cucurbita moschata</i>	ໝາກຟັກ	Winter squash	ປູກລະດູຝົນ
<i>Lagenaria vulgaris</i>	ໝາກນ້ຳ/ນ້ຳເຕົ້າ	Bottle gourd	ປູກລະດູຝົນ
<i>Luffa acutangula</i>	ໝາກລອຍ/ນອຍ	Angled loofah	ປູກລະດູຝົນ
<i>Luffa cylindrical</i>	ໝາກບວບ	Smooth loofah	ປູກລະດູຝົນ
<i>Momordica cochinchinensis</i>	ໝາກຮະເຂົ້າ/ໃຫຍ່	Spiny bitter cucumber	ປູກລະດູຝົນ
<i>Momordica charantia</i>	ໝາກຮະນ້ອຍ	Bitter cucumber	ປູກລະດູຝົນ
<i>Sechium edule</i>	ໝາກສະເວີ້	Chayote	ປູກລະດູຝົນ
<i>Trichosanthes cucumerina</i>	ໝາກງູ້ງວ/ງູ້ງວ	Snake gourd	ປູກລະດູຝົນ

ຕາຕະລາງ 3: ບາງພືດຜັກໃນຕະກຸນຖົ່ວ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ພາສາລາວ	ຊື່ ພາສາອັງກິດ	ຂໍ້ສັງເກດ
<i>Pachyrrhizus erosus</i>	ມັນເພົາ	Yam bean	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Arachis hypogea</i>	ໝາກຖົ່ວດິນ	Peanut	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Cajanus cajan</i>	ໝາກຖົ່ວແຮ	Pigeon pea	ປູກລະດູຝົນ
<i>Canavalia ansiformis</i>	ໝາກຟັກຜາ	Jack bean	ປູກລະດູຝົນ
<i>Glycine max</i>	ໝາກຖົ່ວເຫຼືອງ	Soybean	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Lablab niger</i>	ໝາກແປບ	Hyacinth bean	ປູກລະດູຝົນ
<i>Vigna radiata</i>	ໝາກຖົ່ວຂຽວ	Mungbean	ປູກໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Vigna umbellata</i>	ໝາກ ຖົ່ວປີ	Rice bean	ປູກລະດູຝົນ (ເປັນພືດປົກຄຸມໜ້າດິນ)
<i>Vigna sesquipedalis</i>	ໝາກຖົ່ວຍາວ	Yardlong bean	ປູກລະດູຝົນ (ເປັນເຄືອ)
<i>Psophocarpus tetragonolobus</i>	ໝາກຖົ່ວໝູ	Winged bean	ປູກລະດູຝົນ (ເປັນເຄືອ)

ການອັງຕະຫຼາດຂອງຜັກບາງຊະນິດຢູ່ ສປປ ລາວ ມັກເກີດຂຶ້ນໃນບາງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ບາງລະດູການ, ດັ່ງນັ້ນຄວນເອົາໃຈໃສ່ຫຼີກເວັ້ນການປູກຜັກຊະນິດດຽວພ້ອມກັນຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນດຽວກັນ. ການຕັດສິນໃຈເລືອກຜັກຊະນິດພັນໃດທີ່ຈະສາມາດຂາຍໄດ້ດີໃນຕະຫຼາດນັ້ນ ຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມຊຳນິຊຳນານທາງດ້ານການຕະຫຼາດຢ່າງດຽວທີ່ຊາວກະສິກອນລາວຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້. ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານນີ້ ເຫັນວ່າ ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ສຸດ.

ຕາຕະລາງ 4: ພືດຜັກຊະນິດອື່ນທີ່ເປັນປະໂຫຍດ(ລວມທັງຊະນິດເປັນຕົ້ນ, ເຄື່ອງເຫດ ແລະ ອື່ນໆ)			
ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ພາສາລາວ	ຊື່ ພາສາອັງກິດ	ຂໍ້ສັງເກດ
<i>Amaranthus viridis</i>	ຜັກຫົມ	Amaranth	ປູກລະດູຝົນ
<i>Dioscorea esculenta</i>	ມັນອ້ອນ	Lesser yam	ປູກລະດູຝົນ
<i>Colocasia esculenta</i>	ເຜືອກ	Cocoyam, taro	ປູກລະດູຝົນ
<i>Zea mays</i>	ສາລີ	Maize, corn	ປູກລະດູຝົນ ແລະ ແລ້ງ
<i>Lactuca sativa</i>	ຜັກສະຫຼັດ	Lettuce	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Mentha sp.</i>	ຜັກຫອມລາບ	Mint	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Ocimum basilicum</i>	ຜັກອີ່ຕູ່	Sweet basil	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Hibiscus esculentus</i>	ໝາກເຂົາເຍືອງ /ໝາກເມືອກ	Lady's finger	ປູກລະດູຝົນ
<i>Hibiscus sabdariffa</i>	ໝາກສົ້ມພໍດີ	Jamaican sorrel, bisap	ປູກລະດູຝົນ
<i>Anethum graveolens</i>	ຜັກຊີ	Dill	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Coriandrum sativum</i>	ຜັກ ຫອມປ້ອມ	Coriander	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Foeniculum vulgare</i>	ຜັກຊີໃຫຍ່	Fennel	ປູກລະດູແລ້ງ ແລະ ຝົນ
<i>Daucus carota</i>	ຫົວກາຣິດ	Carrot	ປູກລະດູແລ້ງ
<i>Azadirachta indica</i>	ຜັກກະເດົາ	Neem	ຍືນຕົ້ນ (ຕົ້ນໄມ້)
<i>Leucaena leucocephala</i>	ຜັກກັນຖິນ	Leucaena	ຍືນຕົ້ນ (ຕົ້ນໄມ້)
<i>Maranta arundinacea</i>	ມັນສະຄູ	Arrow-root	ປູກລະດູຝົນຢູ່ລະດັບສູງຈາກນ້ຳທະເລ
<i>Centella asiatica</i>	ຜັກໜອກ	Asian pennywort	ປູກລະດູຝົນ ແລະ ແລ້ງ
<i>Oroxylum indicum</i>	ໝາກລິ້ນໄມ້	Sword of Damocles	ຍືນຕົ້ນ (ຕົ້ນໄມ້)

ຕາຕະລາງ 5: ພືດຜັກບາງຊະນິດສຳລັບປູກຢູ່ຕາມຮ່ອມໝູ່ໃນເຂດພູດອຍ (ເບືອມ, ເຂດນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ອື່ນໆ)

ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ພາສາລາວ	ຊື່ ພາສາອັງກິດ	ຂໍ້ສັງເກດ
<i>Ipomoea aquatica</i>	ຜັກບັ້ງ	Water spinach, morning glory	ພືດເກີດໃນນ້ຳ
<i>Nasturtium officinale</i>	ຜັກນ້ຳ	Watercress	ພືດເກີດຕາມລຳນ້ຳ
<i>Dioscorea alata</i>	ມັນເພົາຂາວ	Water yam	ພືດເກີດໃນນ້ຳ
<i>Nelumbo nucifera</i>	ດອກບົວຫຼວງ	Hindu lotus	ພືດເກີດໃນນ້ຳ
<i>Nymphaea lotus</i>	ດອກບົວນ້ອຍ/ບົວເງິນ	Water lily	ພືດເກີດໃນນ້ຳ
<i>Eleocharis dulcis</i>	ໝາກຈັບ	Chinese water chestnut	ພືດເກີດໃນນ້ຳ

ບາງຕົວຢ່າງໃນການຜະລິດຜັກທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ/ເປັນສິນຄ້າຢູ່ເຂດພູດອຍ

ການປູກຜັກ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ມີການຂະຫຍາຍຕົວ ຢູ່ໃນຫຼາຍທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂດພູດອຍໃນທົ່ວປະເທດ. ເຫດການດັ່ງກ່າວນີ້ ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນຕິດພັນກັບເງື່ອນໄຂການຕະຫຼາດທີ່ດີຂຶ້ນ. ຢູ່ພູພຽງບໍລະເວນ, ການຜະລິດຜັກກະລໍ່າ ແລະ ໝາກເຊີເວີໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນລຳດັບໃນ 15 ປີທີ່ຜ່ານມາ. ຜັກໄດ້ຖືກນຳອອກໄປຂາຍ ຢູ່ແຂວງໃກ້ຄຽງພາຍໃນປະເທດ ແລະ ສົ່ງອອກຂາຍໄປຍັງປະເທດໄທ. ຕົວຢ່າງທີ 2 ຂອງການເພີ່ມຂຶ້ນໃນການຜະລິດຜັກ (ຜັກສະຫຼັດ, ຜັກກະລໍ່າ, ຜັກບົວ, ໝາກເລັ່ນ, ແລະ ອື່ນໆ) ແມ່ນເກີດຂຶ້ນຢູ່ແຂວງຫຼວງພະບາງໃນເວລາ 15 ປີ ຜ່ານມາ, ຕົ້ນຕໍແລ້ວ ແມ່ນເພື່ອຕອບສະໜອງຕໍ່ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ອັນເປັນຜົນມາຈາກການຂະຫຍາຍຕົວດ້ານການທ່ອງທ່ຽວ. ຍ້ອນຜົນສຳເລັດດັ່ງກ່າວ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຈຳນວນຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນເຂດພູດອຍທີ່ໄດ້ສ້າງລາຍຮັບຈາກການຂາຍຜັກ ນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ. ໃນປີ 2002 ນັກຄົ້ນຄວ້າຂອງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຮ່ວມເຮັດວຽກ ກັບກະສິກອນເຂດພູດອຍ ທີ່ເມືອງໂພນໄຊ, ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເພື່ອຄັດເລືອກແນວພັນຜັກ ແລະ ເຕັກນິກການປູກທີ່ດີສຳລັບການປູກໝາກເລັ່ນ ລະດູແລ້ງ. ຜົນສຳເລັດດັ່ງກ່າວ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມີລາຍຮັບຈາກການຜະລິດ ແລະ ຂາຍໝາກເລັ່ນໃນລະດູແລ້ງເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການປູກຜັກສາມາດຊອກໄດ້ຈາກ:

- (1) ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ ຫາດດອກແກ້ວ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ເບີໂທ: (+856 21) 360377, 360773
- (2) ກົມປູກຝັງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ເບີໂທ: (+856 21) 413350
- (3) ຫ້ອງການອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ, ວຽງຈັນ (+856 21) 414503, email: fao-la@fao.org

ເອກະສານອ້າງອີງ:

Siemonsma, J.S. & Piluek, K. (Eds). 1994. "Vegetables". PROSEA Nr 8. Bogor.

Tindall, H.D. 1983. Vegetables in the Tropics. Macmillan. London.

Yamaguchi, M. 1983. World Vegetables. AVI Books. New York.

ລວບລວມໂດຍ:

Dirk Van Gansberghe, dirkvangansberghe@yahoo.com and
Bounkong Soulimon, hrc@gmx.net

